

Riigikantselei
riigikantselei@riigikantselei.ee

25.04.2024 nr VKG.01-09/111

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Ettepanek ja selgitustaotlus: Eesti taastekava ja põlevkivisektorit puudutavad tegevused

Viru Keemia Grupp AS (VKG) pöördub riigi poole ettepaneku ja selgitustaotlusega, mis puudutab Eesti taaste- ja vastupidavuskava (taastekava) ja selle tegevuskavas sisalduvaid põlevkivisektorit puudutavaid meetmeid.

Taastekava sissejuhatuses on selgitatud, et taastekava on üleriigilise strateegia "Eesti 2035" üks lisadest, keskendudes eesmärkidele ning reformidele ja investeeringutele, mida rahastatakse Taaste- ja Vastupidavusraha (RRF). Taastekavas planeeritud reformid ja investeeringud lähtuvad „Eesti 2035“ strateegiast ning selle juurde kuuluvast tegevuskavast, mille raames on Vabariigi Valitsus kokku leppinud reformides ja muudatustes, mis on vajalikud strateegiliste sihtide saavutamiseks ja Euroopa Komisjoni riigipõhiste soovitude adresseerimiseks ellu viia.

Taastekava on uuendatud 16.06.2023 ning 16.06.2023 rakendusotsusega on Euroopa Liidu Nõukogu uuendatud taastekava ja selle osaks oleva tegevuskava heaks kiitnud.¹

16.06.2023 nõukogu rakendusotsuse lisa 1 (Milestones, Targets and Related Indicators) kirjeldab taastekava osaks olevaid ja riigi poolt elluviidavaid tegevusi. Komponent 4: Energeetika ja energiatõhusus alla kuuluvate tegevuste nr 71 ja 73 juures on selgitatud², et Eesti riik lõpetab põlevkivist elektri tootmise aastaks 2035 ning põlevkivist õli tootmise aastaks 2040 ning nimetatud lõppkuupäevad sätestatakse ka Energiamajanduse arengukavas, mille Valitsus peab kinnitama 2025 lõpuks.

VKG-le teadaolevalt ei ole Eestis täna kehtivates seadustes ega ka Riigikogu menetluses olevates seaduseelnõudes sätestatud eelnimetatud lõpptähtaegsid põlevkivist elektri ja õli tootmise lõpetamiseks.

¹ Kättesaadav: <https://www.rtk.ee/toetused-ja-taotlemine/taaste-ja-vastupidavusraha-rrf/est-est-taastekava#est-est-taastekava-aas>

² Tegevus 71 kirjeldus:

Government decision on initiating the preparation process of the National Development Plan of the Energy Sector shall be approved, defining the responsible entity (ies) and setting the relevant deadlines. The development plan shall address, inter alia, the objectives of increasing renewable energy production, energy efficiency and maintaining and improving security of supply, as well as the cessation of the use of oil shale for electricity production in 2035 and the phasing out of shale oil production by 2040.

Tegevus 73 kirjeldus: The National Development Plan of the Energy Sector shall be approved by the Government. The plan shall include the actions related to the phase-out of the use of oil shale for electricity production in 2035 and of shale oil production by 2040.

Taastekava kirjeldavat osa (lk 208) lugedes on võimalik aru saada, et põlevkivi kasutamise lõpetamine ja seonduvad tähtajad on võetud kunagisest Eesti Reformierakonna ja Eesti Keskerakonna valitsuse moodustamise kokkuleppest aastateks 2021-2023. Seega põhineb vastav meede õigusaktiks mitteoleval ja tänaseks aegunud poliitilisel dokumendil, millele ei järgnenud vastavasisulise seaduseelnõu koostamist ega ka eelnõu menetlemist või vastuvõtmist Riigikogus. Seejuures ka kehtivas valitsusliidu programmis aastateks 2023-2027 analoogset poliitilist eesmärki ei sisaldu.

Igal juhul ei ole koalitsioonilepinguga võimalik otsustada mõne majandustegevuse lubatavust või keelamist. Ka õiguskantsler on kliima kaitset ja põhiõiguste piiranguid käsitlevas seisukohas Riigikogule selgitanud, et koalitsioonileping ei loo mitte kellelegi ühtki õigust, kohustust ega ootust ning koalitsioonileppe sõlmimisest ei hakka kulgema kohanemisaeg. Kohanemisaeg saab hakata kulgema üksnes seaduse Riigi Teatajas avaldamisest.³

Põlevkivisektori võimalikku piiramist või lõpetamist puudutavad sammud omavad äärmiselt suurt mõju ning seda laadi otsuseid tohib vastavalt põhiseadusele teha üksnes Riigikogu läbi vastava seaduseelnõu menetluse. Ühtegi sellekohast otsustust pole Riigikogu tänaseks teinud.

Seetõttu on VKG seisukohal, et taastekava tegevused nr 71 ja 73, mis sätestavad põlevkivist elektri ja õli tootmisele lõpptähtajad, on nii faktiliselt kui õiguslikult ebakorrektsed ning seeläbi avalikkust ja Euroopa Liidu institutsioone eksitavad.

Arvestades eeltoodut teeb VKG ettepaneku taastekavas sisalduvad tegevused ja väited, mis puudutavad põlevkivist elektri ja õli tootmise lõpetamist aastaks 2035 ja 2040 välja jätta ning taastekava vastavalt muuta.

Samuti palub VKG Riigikantseleil ja Rahandusministeeriumil selgitada:

- Miks sisaldab taastekava tegevusi ja väiteid selle kohta, et riigil on plaan lõpetada põlevkivist elektri tootmine 2035 ning õli tootmine 2040, kuigi VKG parima arusaamise kohaselt ühtegi selliste tähtaegadega eesmärki ega õigusakti Eestis vastu võetud pole.
- Kas ja millal plaanib riik taastekava muuta selliselt, et sellest jääksid välja väited ja tegevused põlevkivist elektri tootmise lõpetamiseks aastaks 2035 ning põlevkivist õli tootmise lõpetamiseks aastaks 2040.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Asmann
juhatuse esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaanis Sepp
juhatuse liige

Meelis Münt
meelis.munt@vkg.ee

³ Õiguskantsleri 16.01.2023 pöördumine Riigikogule – Kliima kaitse ja põhiõiguste piirangud. Kättesaadav: https://www.oiuskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Kliima%20kaitse%20ja%20p%C3%B5hi%C3%B5iguste%20piirangud.pdf